

Sosnowiec, dnia 12 września 2016 r.

**Synteza recenzji opracowanych przez Ekspertów
dokonujących oceny JST w VI edycji Ogólnopolskiego
Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów
i Samorządnych Województw
„Samorządowy Lider Edukacji” (2016)**

Powiat Zawierciański

Niniejszy dokument został przygotowany w oparciu o wnioski z postępowania ewaluacyjnego przeprowadzonego w VI edycji Ogólnopolskiego Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” i zawiera szczegółowe uzasadnienie decyzji Komisji Certyfikacyjnej. Dokument ten potwierdza, że w opinii recenzentów zasiadających w komisji certyfikacyjnej Powiat Zawierciański spełnia większość z następujących kryteriów oceny:

1) w sposób szczególny dba o rozwój szkolnictwa na swoim terenie;

2) uznaje, że rozwój szkolnictwa, edukacji i nauki to świadectwo nowoczesności i wysokich ambicji jednostki samorządu terytorialnego i przekonanie to stara się wcielać w życie;

3) wyróżnia się pod względem inwestycji w oświatę i jej infrastrukturę;

4) w sposób szczególny wspiera rozwój kultury lokalnej, a w szczególności wspiera twórczość kulturalną dzieci i młodzieży;

5) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych o szczególnych, znaczących osiągnięciach dydaktycznych, organizatorskich, kulturalnych lub sportowych;

6) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych realizujących oryginalne i interesujące programy kształcenia;

7) wspiera innowacje edukacyjne;

8) realizuje samodzielnie lub we współpracy z partnerami społecznymi ciekawe projekty edukacyjne, naukowe lub kulturalne adresowane do młodzieży, studentów, nauczycieli itp.;

9) posiada szczególne osiągnięcia w zakresie wspierania rozwoju naukowego, sportowego i kulturalnego młodzieży;

10) propaguje „dobre praktyki” w dziedzinie nauki, edukacji, zarządzania oświatą i kultury.

Zgodnie z par. 17-18 Regulaminu Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” oceny Powiatu Zawierciańskiego dokonano na podstawie:

1) analizy danych zawartych w raporcie samooceny wypełnionym przez JST i załączonym do dokumentów aplikacyjnych;

2) analizy sprawozdań Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej odnoszących się do wyników nauczania w szkołach, dla których Gmina jest organem prowadzącym;

3) dokumentów strategicznych JST i innych opracowań odnoszących się do polityki oświatowej samorządu oraz stosowanych przez JST modeli i metod zarządzania publicznego;

4) analizy aktów prawa miejscowego oraz aktów prawa wewnętrznego, w tym statutów i regulaminów jednostek organizacyjnych realizujących zadania oświatowe;

5) analizy sprawozdań z realizacji zadań oświatowych;

6) analizy informacji pozyskanych w toku certyfikacji z instytucji nadzoru i kontroli;

7) analizy danych statystycznych odnoszących się m.in. do sytuacji demograficznej JST i sytuacji na lokalnym/regionalnym rynku pracy;

8) analizy informacji pozyskanych od środowisk lokalnych, w tym interesariuszy zewnętrznych szkół i placówek oświatowych;

9) analizy przekazów medialnych;

10) analizy innych informacji publicznych na temat działań Powiatu w sferze oświatowej.

Powiat Zawierciański znajduje się w województwie śląskim, jego siedzibą jest Miasto Zawiercie. Powiat zamieszkuje łącznie ponad 121 tys. osób. W skład Powiatu Zawierciańskiego wchodzi dziesięć gmin. Są to gminy miejskie: Zawiercie, Poręba, miejsko-wiejskie: Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny oraz wiejskie: Kroczyce, Żarnowiec, Włodowice, Irządze. Podmiot reprezentuje kategorię certyfikacyjną „powiaty ziemskie” i jest organem prowadzącym dla trzynastu szkół oraz trzech placówek oświatowych. W ramach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” JST uzyskuje certyfikat po raz pierwszy. Starostą Powiatu Zawierciańskiego jest Krzysztof Wrona.

Recenzenci z dużym zainteresowaniem zapoznali się z ankietą certyfikacyjną i innymi ogólnodostępnymi danymi na temat prowadzonej

przez Powiat Zawierciański polityki oświatowej, która warta jest wyróżnienia certyfikatem „Samorządowego Lidera Edukacji-2016”. Działania podejmowane w obszarze oświaty przez władze powiatowe są charakterystyczne dla samorządu funkcjonującego w oparciu o elementy ładu korporacyjnego: cechują się roztropnością, transparentnością oraz długofalowością, a także opierają się o elementy zarządzania, w tym zarządzania wiedzą (KM), zarządzania jakością (TQM), zarządzania poprzez cele (MBO) czy zarządzania zasobami ludzkimi (HR). Potrzeby edukacyjne interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych są traktowane priorytetowo, w miarę możliwości organizacyjnych i budżetowych starostwa oraz – co ważne – są na bieżąco rozpoznawane i analizowane. Działania oświatowe zostały w sposób spójny wkomponowane w permanentny progres Powiatu Zawierciańskiego (element szerszej strategii rozwoju powiatu). Wartym odnotowania jest fakt, że JST mocno zaakcentowała politykę oświatową w kluczowym dokumencie, jakim jest „Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020”, oraz - po części - w dokumencie „Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020”. Pierwszy dokument (tworzony w 2010 roku) w początkowej części omawia obszar oświaty, wychowania i upowszechniania kultury (3.7), poprzez szczegółową charakterystykę szkół i placówek oświatowych, liczbę uczniów, oddziałów i nauczycieli. W analizie SWOT w mocnych stronach wyróżniono m.in. „dobrą ofertę edukacyjną na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym” oraz bogate „oferty imprez kulturalnych, sportowych i rekreacji”. Powiat Zawierciański dopatruje się w szansach „wzrostu poziomu edukacji społeczeństwa w skali makro” oraz „wzrostu znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży”. Słabe strony JST, które bezpośrednio dotyczą obszaru edukacji to „niedoinwestowanie szkół w sferze

infrastruktury dydaktycznej”, „niedostateczna dostępność do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach wiejskich”, „niski poziom świadomości społecznej w kwestii m.in. przemocy domowej, uzależnień i wychowywania dzieci” czy „brak zgodności w zakresie tworzenia praktyk zawodowych i rzeczywistych potrzeb rynku”. Zagrożenia, jakie dostrzega certyfikowany podmiot to „ucieczka wykwalifikowanych kadr za granicę” oraz „wzrost kosztów edukacji”. Diagnoza stanu społecznego podkreśla, iż w „elementem pozytywnym w obszarze społecznym jest szeroka oferta edukacyjna skierowana do wszystkich mieszkańców powiatu. Wartością o dużym znaczeniu jest funkcjonowanie placówek oświatowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej”. Natomiast diagnoza stanu infrastruktury wskazuje na „dobrą sieć placówek edukacyjnych szkolnictwa ponadgimnazjalnego wymagającą jednak ciągłego doinwestowania w infrastrukturę tych obiektów dla zapewnienia komfortu i wysokiego poziomu prowadzonych procesów edukacyjnych jak i standaryzacji zaplecza tych placówek oświatowych”. Jeden z celów szczegółowych w obszarze „społeczność”, bezpośrednio odnoszących się do edukacji., brzmi „podejmowanie działań w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej (1.4)”, natomiast jeden z celów szczegółowych w obszarze „ochrona środowiska” został ujęty jako „podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu”. Obu przypisane zostały konkretne kierunki i cele działań, jakie mają być zrealizowane w perspektywie obowiązywania dokumentu. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego w części także porusza zagadnienia dotyczące obszaru oświaty. Dokument ten definiuje jeden z celów strategicznych „wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży” oraz przypisuje mu do realizacji kierunki działań,

w tym: a) podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania; b) zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego); c) wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych; d) rozwijanie sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; e) zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.

Zdaniem Komisji obie strategie zostały przygotowane profesjonalnie, rzetelnie, zgodnie a paradygmatami planowania strategicznego. Są one spójne, a cele w nich zadekretowane zostały właściwie zoperacjonalizowane, wyrażone w sposób mierzalny i rzeczowy. Oba dokumenty systemowo traktują też obszar oświaty, dostrzegając w nim jeden z elementów bezpośrednio wpływających na progres Powiatu Zawierciańskiego. Recenzenci zwracają uwagę na konieczność stałej aktualizacji strategii oraz systematycznej analizy realizacji poszczególnych celów edukacyjnych od kątem ich użyteczności i spójności z wizją i misją powiatu.

Dobre zarządzanie w obszarze oświaty charakteryzuje określenie celów do wykonania przez JST w krótkim okresie (12 miesięcy), w sposób zgodny z celami strategicznymi i uwarunkowaniami oraz potrzebami lokalnymi. Pozwala to na intensyfikację działań oraz sprawdzenie w praktyce kompetencji kluczowych osób bezpośrednio zaangażowanych w nadzór nad edukacyjną. Powiat Zawierciański na tym polu nakreślił ambitne, ale możliwe do pełnego wykonania zadania. Jednym z nich jest wprowadzenie na szerszą skalę systemu nauczania dualnego, w którym

pracodawca przejmuje praktyczne kształcenie zawodowe (JST podjęła w tym kierunku konkretne działania: w tym roku zostało podpisane porozumienie pomiędzy Zespołem Szkół im. gen J. Bema w Zawierciu a CMC Poland Sp. z o.o. oraz Zespołem Szkół im. prof. R. Gostkowskiego w Łazach i PKP PLK. Ponadto najlepsi uczniowie klas objętych patronatem pracodawców mogą liczyć na dodatkowe pieniądze w postaci stypendiów w wysokości 200-400 zł). Innym priorytetem powiatu w bieżącym roku jest racjonalizacja sieci placówek oświatowych (jedną z nich - Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Żarnowcu – została w 2016 roku oddana pod nadzór organizacyjny Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Powiat Zawierciański zamierza także połączyć część szkół zawodowych, argumentując ten zamiar spadającą liczbą przyjęć do szkół zawodowych (w okresie 2005-2016 liczba uczniów zmniejszyła się o 3 tys.). Komisja zaleca władzom dogłębne przeanalizowanie poszczególnych kroków związanych z ewentualnym łączeniem szkół tak, aby interes uczniów, rodziców, nauczycieli oraz pracowników administracyjnych był potraktowany priorytetowo i licował z otrzymanym laurem „Samorządowego Lidera Edukacji”. Certyfikowana jednostka zamierza także zintensyfikować współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie systemowego i długofalowego planowania nowych kierunków kształcenia, które w niedalekiej przyszłości pozwolą na szybkie odnalezienie się młodych ludzi na rynku pracy. Zdaniem Recenzentów zacieśnienie współpracy z PUP oraz innymi podmiotami pośrednio i bezpośrednio wpływającymi na oświatę (np. Powiatową i Wojewódzką Radę Zatrudnienia, Cech Rzemieślników i Małych Przedsiębiorstw w Zawierciu) mogłoby być przyczynkiem do stworzenia Strategii Oświaty Powiatu Zawierciańskiego, która pozwalałaby na długofalowe określenie misji, wizji, celów strategicznych i operacyjnych w powiatowej edukacji oraz skorelowanie jej z potrzebami lokalnego i

regionalnego rynku pracy, co mogłoby w efekcie doprowadzić do przekształceń programowych wykluczających ewentualną likwidację placówek oświatowych.

Zasadne jest wymienienie sukcesów, jakie odnotował w przeciągu ostatniego roku Powiat Zawierciański w sferze edukacyjnej. Oprócz wcześniej zmaterializowanej współpracy pomiędzy szkołami zawodowymi a regionalnymi przedsiębiorstwami, Komisja podkreśla inicjatywy w zakresie podnoszenia standardu bazy materialnej (m.in. termomodernizacja budynków Zespołów Szkół: w Porębie i w Łazach) oraz stały wzrost chętnych w ramach kształcenia dla dorosłych w formie Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych, organizowanych przez Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego. Certyfikowany podmiot podejmuje także efektywne i wieloobszarowe działania zmierzające do stałego podnoszenia jakości kształcenia. Przykładem jest wsparcie kadry pedagogicznej w dalszym doskonaleniu w zakresie wiedзовym, umiejętnościowym i kompetencyjnym, co odpowiada realnym potrzebom naukowo-dydaktycznym oraz zawodowym środowiska pedagogicznego. Na ten cel Powiat Zawierciański w okresie w roku 2016 wydatkuje niemal 400 tys. zł. Ważnym elementem przedmiotowego wsparcia było także realizowanie w latach 2014-2015 unijnego projektu pn. „Program wspomaganie szkół powiatu zawierciańskiego”, którego priorytetem było podniesienie jakości kształcenia w 20 szkołach i 2 przedszkolach powiatu poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli (w szkoleniu uczestniczyło ponad 400 nauczycieli oraz 22 dyrektorów szkół). Celem dostarczenia nowoczesnych narzędzi dydaktycznych, które mogłyby znacznie podnieść jakość nauczania w szkołach zawodowych Powiat Zawierciański złożył wniosek o uzyskanie dotacji unijnej na doposażenie pracowni specjalistycznych w technikach i w Powiatowym Centrum Kształcenia Zawodowego w Zawierciu. Wskazane

przedsięwzięcia potwierdzają dobrą współpracę pomiędzy władzami starostwa a kadrami zarządzającą placówek oświatowych oraz właściwe rozpoznanie potrzeb interesariuszy wewnętrznych, które pozwalają na zaspokojenie ich potrzeb w obszarach „miękkich” (szkolenia) oraz „twardych” (inwestycje w bazę infrastrukturalną i sprzętową) w miarę posiadanych możliwości organizacyjnych i budżetowych.

Cieszy fakt podmiotowego traktowania potrzeb młodzieży i wysłuchiwanie ich głosu oraz opinii, które pozwalają im na szersze i efektywniejsze włączenie się w pracę na rzecz lokalnej i regionalnej społeczności. Dowodem na te działania jest m.in. aktywność Młodzieżowej Rady Miasta Zawiercie (organu utworzonego w 2015 roku podległemu zawierciańskiemu magistratowi), a także działalność w I Liceum Ogólnokształcącym w Zawierciu szkolnej grupy Amnesty International. Poza tym rokrocznie Zespół Szkół w Szczekocinach jest organizatorem Festiwalu Kultury Żydowskiej. Innym obszarem, na który zwracają uwagi Recenzenci, mającym wpływ na systemowe kształcenie dzieci i młodzieży, jest edukacja patriotyczna oraz edukacja lokalno-regionalna. W przypadku Powiatu Zawierciańskiego przejawia się ona m.in. poprzez współpracę I LO w Zawierciu ze szkołą VTI Sint-Lucas w Menen (Belgia) w ramach platformy „e-Twinning” (w ostatnim czasie uczniowie polscy i belgijscy gromadzili informacje dotyczące cmentarzy wojennych i miejsc pamięci z czasów I Wojny Światowej położonych w najbliższym regionie szkół). Wspomniana placówka organizowała także wewnątrzszkolny konkurs na temat setnej rocznicy uzyskania praw miejskich przez miasto Zawiercie.

Ważną rolę w systemowej polityce oświatowej Powiatu Zawierciańskiego zajmuje kwestia zapewnienia maksymalnego poczucia bezpieczeństwa, zarówno uczniów, jak i nauczycieli oraz pracowników administracyjnych. Certyfikowany podmiot realizuje go m.in. poprzez

rządowy program „Bezpieczna+”, który jest wdrażany w Zespole Szkół im. Hugona Kołłątaja w Zawierciu, Zespole Szkół im. gen. Józefa Bema w Zawierciu oraz Zespole Szkół im. Oskara Langego w Zawierciu. Polegał on na przekazywaniu informacji w ramach szkoleń odnośnie do bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni, kształtowania otwartości i budowania pozytywnego klimatu szkoły oraz poprawie bezpieczeństwa fizycznego w szkołach (łącznie wartość projektu wyniosła 75 tys. zł). Poza tym szkoły współpracują ze służbami mundurowymi oraz podmiotami zewnętrznymi (np. z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną) w zakresie szkolenia i zapewniania systemowego bezpieczeństwa uczniów.

Powiat ziemski aspirujący do miana „Samorządowego Lidera Edukacji” musi wykazać, iż wsparcie infrastrukturalne i sprzętowe jednostek oświatowych, dla których jest organem prowadzącym, stanowi kluczowy obszar jego aktywności. Zdaniem Recenzentów Powiat Zawierciański wywiązuje się z tego obowiązku w dobry sposób. Oprócz wspomnianych termomodernizacji budynków Zespołów Szkół: w Porębie i w Łazach (inwestycje kosztowały prawie 2 mln zł), Powiat Zawierciański zaplanował remonty w Zespole Szkół im. Hugona Kołłątaja w Zawierciu (wykonanie antypoślizgowej nawierzchni posadzki oraz w budynku II Liceum Ogólnokształcącego w Zawierciu (wymiana instalacji centralnego ogrzewania). Warto podkreślić, że w 2016 roku JST złożył wnioski o dofinansowanie dwóch projektów unijnych dotyczących m.in. wsparcia infrastrukturalnego pracowni szkół zawodowych (spodziewana dotacja może wynieść ponad 9 mln zł).

Oceniany powiat posiada potencjał rozwojowy, który predysponuje go do systematycznego wzmocnienia pozycji konkurencyjnej na rynku terytorialnym i dalszego poszerzania i unowocześniania zakresu działań w obszarze polityki edukacyjnej – w sposób dalece wykraczający poza standard wynikający z przepisów prawa i związanych z nimi obowiązków

oświatowych JST. Powiatowa oświata jest kierowana nowocześnie, z wizją przełomu, z wykorzystaniem szerokiego instrumentarium menedżerskiego, zgodnie z najnowszymi paradygmatami teorii zarządzania publicznego. Przedstawione tu argumenty w pełni uzasadniają przyznanie Powiatowi Zawierciańskiemu certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” w kolejnej, VI edycji Programu.

Dokument, na podstawie recenzji przygotowanych przez Członków Komisji Certyfikacyjnej, sporządził mgr Przemysław Ruta, Sekretarz Programu „Samorządowy Lider Edukacji”.

Niniejszy materiał opracowano w celu wykorzystania go w komunikacji marketingowej jednostki samorządu terytorialnego, w związku z przyznaniem Certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji”. Materiał może być publikowany m.in. w celu promocji JST, jak również szkół i placówek oświatowych, dla których JST jest organem prowadzącym. Materiał może być również wykorzystywany we wszystkich działaniach JST ukierunkowanych na podnoszenie jakości lokalnej polityki edukacyjnej jako opis „dobrych praktyk” i rekomendacji sformułowanych przez członków Komisji Certyfikacyjnej.